

Metoderapport til SKUP

«Sørlendirer finansierer ulovlig bosetting»

Tekst: Tarjei Leer-Salvesen Foto: Kjartan Bjelland

Fædrelandsvennen

Navn på journalist(ene) som har gjort jobben.

Bak alle artiklene står følgende team:

Tekst: **Tarjei Leer-Salvesen** Foto: **Kjartan Bjelland**

2. Tittel på arbeidet, prosjektet.

Vi kaller prosjektet «**Sørlendinger finansierer ulovlig bosetting**». Det var også hovedtittel på den første av artiklene vi hadde på trykk.

3. Fullstendig liste over samlet publisering med tittel, dato og medium.

Fædrelandsvennen lørdag 21. mai "Sørlendinger finansierer ulovlig bosetting"

Fædrelandsvennen mandag 23. mai "- Politiet bør etterforske dette"

Fædrelandsvennen tirsdag 24. mai "Kirkeledere tar avstand fra Karmel"

Fædrelandsvennen onsdag 25. mai "Stopper skattefradrag"

Fædrelandsvennen torsdag 26. mai Sitattittel: " *Disse politikere er drevet av nøyaktig den samme ånd som førte til den store tragedien for de norske jødene i oktober 1942*" *John Skåland, Karmel-instituttet*

Alle artiklene er trykket i **Fædrelandsvennens papirutgave**. Det er også publisert i etterkant på **fvn.no**, med unntak av «Stopper skattefradrag» som ble publisert på fvn.no om kvelden 24.mai, kvelden før den kom i papirutgaven.

4. Redaksjon og redaksjonsadresse, samt tlf.nr.

Fædrelandsvennen AS, Postboks 369, 4664 Kristiansand. Tlf 03811.

Kontaktperson: **Nyhetsredaktør Mari Horve Reite**, tlf 90919758

5. Journalistens (eller kontaktpersons) adresse og telefonnummer.

Tarjei Leer-Salvesen, Solbergveien 3, 4615 Kristiansand. Tlf 92429935

Kjartan Bjelland, Gravane 1, 4610 Kristiansand. Tlf 90870704

Metoderapport

6. Redegjørelse for arbeidet;

a) Når og hvordan kom arbeidet i gang, hva var ideen som startet det hele?

Ofte dukker det opp små rubrikkannonser i tro- og livssyns-delen av rubrikkannonserne i Fædrelandsvennen og andre aviser, der det inviteres til "Israelsmøte". Det står ulike organisasjoner bak disse, og de jobber på ulike måter.

En av organisasjonene, Karmel-Instituttet, er mer religiøst og politisk ytterliggående enn de fleste andre i den norske bevegelsen av israelsvenner. Jeg (altså Tarjei) hadde skrevet om dem tidligere, men bodde den gangen i Oslo. Kristiansand, hvor Fædrelandsvennen utgis, er midt i organisasjonens nedslagsfelt. Hver uke er radikale israelsvenner aktive på leserbrevplass i avisen.

Jeg foreslår for nyhetsredaktør Mari Horve Reite og sjefredaktør Eivind Ljøstad at vi skal se nærmere på virksomheten deres. Ikke gjennom å løfte frem kritikerne deres, men gjennom å ta dem på alvor og vise frem hva de står for og hvordan de jobber. Karmel har åpent støttet ulovlige israelske bosettinger i okkuperte palestinske landområder. Dette er en del av kjernen i den pågående konflikten i Midtøsten.

Nasjonalbiblioteket

Redaktørene var positive til prosjekter, og innvilget to dager innledende research. Jeg hadde ingen egne kilder i organisasjonen Karmel-instituttet, men de publiserer en avis til givene sine. Den heter Karmel Israel-Nytt. De har også en nettside, men ikke på langt nær så full av beskrivelser av organisasjonens virksomhet som giveravisen.

Karmel Israel-Nytt har et ISSN-nummer. Og alle publikasjoner med ISSN-nummer skal avlevere et antall eksemplarer av hver utgave til Pliktavleveringen hos Nasjonalbiblioteket i Mo i Rana. Et av eksemplarene finner veien til Nasjonalbiblioteket i Oslo. Jeg bestilte syv årganger av Karmels giveravis og dro til Oslo for å lese.

Det som slår meg, er at Karmel er svært åpne om sin virksomhet, til tross for at de sjelden snakker med journalister. Jeg blir siden forklart at dette skyldes at de føler seg lite forstått, og ikke stoler så mye på norsk presse. I avisen sin bruker de et språk folk utenfor organisasjonen vil karakterisere som radikalt. De bringer nyheter fra politiske hendelser i Midtøsten sammen med egne kommentarer og tolker endetidsprofetiene fra Bibelen inn i det som skjer. De skriver også om egen aktivitet.

Det blir klart for meg at Karmel har støttet ulovlige israelske bosettinger i mange år og i mange utgaver, men at det har skjedd en endring. Midt på 2000-tallet besluttet Karmel-Instituttet å samle støtten til bosettingene på ett sted. De er i ferd med å bygge opp Alonei Shilo i Samaria-området nord på Vestbredden til en egen norskfinansiert bosetting.

Jeg noterer en mengde stedsnavn, datoer og personer å snakke med. På listen står blant annet Karmel Israel-Nytts redaktør Vidar Nordberg og daglig leder John Skåland.

Så tar jeg toget hjem til Kristiansand.

Sørlandsbanen

Langs Sørlandsbanen på vei hjem fra Nasjonalbiblioteket skriver jeg ned følgende momenter til hvordan historien kan ta form. Jeg vil lage en skriftlig dokumentar, en grundig researchet serie reportasjer satt sammen til én artikkel. Det vanskeligste i denne saken vil være hvordan man får tilgang til den aktuelle bosettingen.

- Bosettingen er muligens ulovlig også etter israelsk lov. Antagelig er de ikke spesielt glade for besøk av journalister. Den står ikke på kartet. Jeg må introduseres av noen for å kunne regne med omvisning og intervju. Hvem kan introdusere meg?
- Ideelt sett blir vi introdusert av Skåland, for han gir dem pengene.
- Hvorfor vil Skåland presentere oss for nybyggerne? Fordi han kjenner prosjektet vårt og mener det er en god idé å bidra til at vi kan skrive artikkelen. Hvorfor mener han det? Fordi vi lytter, fordi vi tar oss tid, og fordi vi har besøkt de som jobber frivillig for organisasjonen.
- Hvor finner vi de frivillige i organisasjonen? På bedehusene.

Resonnementet holdt, og ble en omvendt kronologisk beskrivelse av hvordan arbeidet med saken ble lagt opp.

Jeg la frem dette for redaktørene, og fikk godkjent å sette i gang med saken, trinnvis. Når jeg hadde fått til starten på et møte av riktig type på bedehuset, kunne jeg dra til Moi. Hvis Moi gikk bra og vi blir introdusert for nybyggerne, kunne vi dra til Israel.

Det tok én uke før annonsen dukket opp.

«Israelskveld. Velkommen til Mosby bedehus fredag kl 19» lokket en rubrikkannonse i tro- og livssynsseksjonen i rubrikkdelen av Fædrelandsvennen.

Akkurat der ville jeg begynne. Da kunne vi fortelle om Midtøsten-konflikten med utgangspunkt å engasjementet hos våre egne lesere.

b) Hva var den sentrale problemstilling ved starten av prosjektet?

Vi ville undersøke omfanget av støtten Karmel-Instituttets givere bidrar med til en ulovlig israelsk bosetting innenfor det som av Norge og FN oppfattes som okkupert land i Samaria-området på Vestbredden. Vi ville også forstå hvordan organisasjonen tenker og jobber. Gjennom dette hadde vi et håp om å bidra til debatt om en lite kjent del av Norges rolle i Midtøsten-konflikten, som sterkt angår leserne i vårt nedslagsfelt.

c) Redegjør kort for hva som er genuint nytt i saken (sett mot evt. tidligere offentliggjort informasjon).

Dagbladet (Line Fransson) omtalte støtten fra Karmel til bosettingen Alonei Shilo allerede i 2002, og Klassekampen (undertegnede, Tarjei Leer-Salvesen) skrev også den gangen om Karmel-instituttets omstridte virksomhet. Også andre medier (blant annet Dagen og vårt Land) har vært innom tematikken.

Prosjektet i denne artikkelserien for Fædrelandsvennen var imidlertid ikke å fortelle for første gang at denne virksomheten finnes, men å gi ny innsikt i hvordan og hvorfor det skjer.

Likevel endte vi opp med et fint nyhetspoeng, siden vi kunne fortelle at med det omfanget støtten fra Karmel har fått, fremstår Alonei Shilo i dag som den første norsk-finansierte bosettingen på okkupert palestinsk jord, siden den nå er bygget mer enn 50% av norske midler.

Prosjektet med den første artikkelen, som vi kaller en skriftlig dokumentar, er å ta utgangspunktet i engasjementet til israelsvennene på bedehuset Mosby like utenfor Kristiansand, og å undersøke på hvilken måte de prøver å påvirke verden. Gjennom å følge deres engasjement, og penger, ville vi si noe vesentlig om denne delen av Norge, og disse nordmennenes påvirkning på konflikten i Midtøsten.

Deretter fulgte vi opp med fire dager med mer ordinære nyhetsartikler der vi brakte reaksjoner på ulike aspekter ved den første saken.

d) Kort beskrivelse av organiseringen av arbeidet, metodebruk, kildebruk, problem underveis mv. Redegjør spesielt for kildebruk og kildekritikk.

Forberedelser

Under avsnittet 6a har jeg redegjort for hvordan arbeidet startet. Og etter avtale med redaktøren begynte jeg altså på Nasjonalbiblioteket, ved gjennomgang av flere årganger av Karmels giveravis. Hensikten var å lese meg opp på organisasjonens historikk og nåværende virksomhet, og å notere navn på mulige kilder.

I denne innledende fasen gjorde jeg også søk i norske avisarkiver (Atekst) etter informasjon om Karmel-Instituttet og søkte gjennom de nettbaserte arkivene til de israelske avisene Jerusalem Post og Haaretz på jakt etter informasjon om bosettingen Alonei Shilo.

Jeg fant en del, og særlig ble de israelske avisene viktige. De beskrev hvordan israelske myndigheter har forsøkt å fjerne Alonei Shilo ved tidligere anledninger.

Som bakgrunnsstoff leste jeg også ulike fremstillinger av konflikten om Vestbredden og «muren» eller «sikkerhetsbarrieren» som israelske myndigheter har reist der. For en som er relativt ny i faget Midtøsten-journalistikk blir det fort klart at ordene til de ulike aktørene i konflikten er så forskjellige, at skal man oppnå god dialog må man ha litt oversikt over begrepene de ulike leirene bruker.

Det ble også klart for meg i denne forberedelses-fasen at det vil gi liten mening å forsøke å fortelle hva «Israel» mener om det aktuelle området av Vestbredden der denne bosettingen ligger. Israelske myndigheter har én rolle, eller faktisk flere roller, å spille i dette området. Bosetter-bevegelsen er en aktør som til dels spiller på lag med myndighetene, og til dels er i bitter konflikt med dem. Og ved siden av dette fins aktører som fredsbevegelsen «Peace Now» og andre opposisjonelle miljøer, som er sterke kritikere av bosettingene.

Karmel-Instituttet er heller ingen entydig organisasjon å forsøke å beskrive. Det er ikke en menighet, men en stiftelse og en bevegelse av frivillige som kan ha tilhørighet i ulike trossamfunn. Noen av støttespillerne har bakgrunn i Indremisjonen, mens andre kan være pinsevenner. Jeg ville forsøke å frem disse nyansene. Jeg ville også forsøke å få frem historien til Karmel. Det er ikke bare en bevegelse som støtter bosettinger. De driver utstrakt informasjonsarbeid, de driver gjestehus, og de har røtter tilbake til solidaritetsarbeidet presten Per Faye-Hansen gjorde før jødene under 2. verdenskrig og i tiden etterpå. Stiftelsen har hovedsete på Moi i Rogaland, men har støttespillere over hele landet. Kristiansand-regionen er et av de viktigste tyngdepunktene for Karmel.

Samtidig er dette sakskomplekset også svært aktuell storpolitikk. Jeg måtte sette meg inn i nyere norsk Midtøsten-politikk og FN-resolusjonene som omtaler konflikten. FN er i sine resolusjoner tydelige i omtalen av at etableringen av nye bosettinger på Vestbredden er i strid med internasjonal lov.

Veikartet

På vei hjem fra Nasjonalbiblioteket etter den første reisen i saken, i slutten av mars, noterte jeg det som ble mitt lille «veikart» for det jeg ville lage. Det ble en beskrivelse av den første saken som kom på trykk, i omvendt kronologisk rekkefølge. Hele «veikartet» mitt så slik ut:

- Jeg vil lage en skriftlig dokumentar, en grundig researchet serie reportasjer satt sammen til én artikkel.
- Jeg trenger en god fotograf som kan følge saken til slutt.
- Jeg må spørre sjefen om et betydelig innhogg i redaksjonens reisebudsjett.
- Bosettingen er muligens ulovlig også etter israelsk lov. Antagelig er de ikke spesielt glade for besøk av journalister. Den står ikke på kartet. Jeg må introduseres av noen for å kunne regne med omvisning og intervju. Hvem kan introdusere meg?
- Ideelt sett blir vi introdusert av Skåland, for han gir dem pengene.
- Hvorfor vil Skåland presentere oss for nybyggerne? Fordi han kjenner prosjektet vårt og mener det er en god idé å bidra til at vi kan skrive artikkelen. Hvorfor mener han det? Fordi vi lytter, fordi vi tar oss tid, og fordi vi har besøkt de som jobber frivillig for organisasjonen.
- Hvor finner vi de frivillige i organisasjonen? På bedehusene.

Lokal utenriks?

Fædrelandsvennen la for flere år siden ned utenriksredaksjonen sin. Utfordringen når jeg skulle «selge inn» denne saken, var å presentere den som både en utenrikshistorie, og samtidig som lokaljournalistikk. Argumentet var todelt. Det som folk er opptatt av, er per definisjon lokalt. Sånt sett burde befolkningen i Vest-Agder regne Israel som sin «viktigste kommune». Og vår avis burde dermed regne Midtøsten som tilhørende vår region. Dernest argumenterte jeg for at sakens aktører er tettepakket med folk som våre lesere vil oppfatte som tilhørende avisens nedslagsfelt.

Det siste var sant, men jeg ville ikke overdrive bruken av sørlendinger heller. De kildene jeg skulle vise frem i artikkelen, skulle høre naturlig hjemme der.

Mosby

Jeg gikk gjennom vår egen avis hver dag i håp om å finne et Israel-møte som kunne knyttes til Karmel, noe som ville være den starten jeg ønsket for å knytte saken til nedslagsfeltet for vår avis.

«Israelskveld. Velkommen til Mosby bedehus fredag kl 19» stod det 6. april på livssynsannonse i rubrikkdelen i vår avis. Jeg ringte flere folk på Mosby bedehus for å høre hvem som stod bak. Så fikk jeg snakket med **Baby Osmundsen**, er en av de viktige aktivistene til Karmel.

På reportasjeelementet fra Mosby fikk jeg med en annen fotograf enn Kjartan Bjelland, som skulle bli makkeren i arbeidet videre. Fotograf Jon anders Skau gjorde likevel en fin jobb.

Vi brukte Israelskvelden på Mosby for å etablere hvordan givere og frivillige aktivister rekrutteres på norske bedehus, blant annet i vår landsdel. Dessuten var vi heldige, og fikk møte flere frivillige som vi skulle treffe igjen i Jerusalem få uker senere.

Moi

Nå som arbeidet var i gang for alvor, tok jeg en ny prat med nyhetsredaktør Mari Horve Reite. Jeg ønsket en fotograf å utforme en «skriftlig dokumentar» sammen med. Jeg ville til Israel og Alonei Shilo, og veien dit måtte gå gjennom Moi og et møte med organisasjonens leder John Skåland.

Jeg fikk fotograf Kjartan Bjelland med på laget. Han er en meget erfaren fotograf, og har også vært på et par reportasjereiser i Midtøsten tidligere.

I bilen på vei til Moi i Rogaland begynte en lang og konstruktiv diskusjon om hvordan saken kan utformes, slik at bilder og tekst forsterker hverandre. Bjelland gjør mye mer enn å ta bilder. Han interesserer seg for politikk og historie, og ble derfor viktig som sparringpartner i å utforme teksten.

På Moi møtte vi **John Skåland**. Han tok godt imot oss, til tross for en viss skepsis mot journalister etter tidligere erfaringer han beskrev som negative. Det var tre hensikter med dette møtet:

- Vi ville ha et intervju om Karmels historie, og Karmels nåværende virksomhet og støtte til bosettingene,
- vi ville at Skåland skulle forstå hva slags sak vi jobbet med,
- og vi ville at Skåland skulle introdusere oss for sine venner i bosettingen Alonei Shilo.

Det siste foreslo han selv, etter et par timer. Han sa det ikke ville være lett å finne stedet, og at vi ville få problemer med å komme inn i bosettingen uten kontakter der. (Ettertiden viste at det var helt riktig.)

Skåland tok kontakt med nybyggerpioneren **Motti Isak**, og vi fikk også kontaktpunktene hans. Han svarte på dansk, og ønsket oss velkommen.

Samaria. Vestbredden

Med invitasjon til å besøke bosettingen, sa nyhetsredaktøren ja til å gjennomføre Israel-reisen. Jeg og Kjartan la opp en reise som skulle involvere bosettingen nord på Vestbredden, Tel Aviv og Jerusalem.

Vi tok inn på et hotell i Jerusalem og hadde det som utgangspunkt for turene vi foretok.

Da vi skulle til Alonei Shilo, strakk ikke det israelske veikartet vårt til, for bosettingen stod ikke på kartet. Den israelske organisasjonen «Peace Now» har imidlertid laget en uoffisiell oversikt over alle bosettingene gjennom sitt prosjekt «Settlement watch». Vi brukte dette, og kom i alle fall frem til riktig «kommune», eller administrasjonsområde på Vestbredden, Karnei Shomron. Karnei Shomron er en av mange bosettinger som er ulovlige dersom man legger FN-resolusjonene til grunn, men som er lovlig godkjent etter israelske regler.

Israelske militære styrker (IDF) kontrollerer Vestbredden, og israelske myndigheter har ansvar for veiene og sikkerheten her. Området er inndelt i tre soner (A, B og C). Selvstyre for palestinske myndigheter som vi hører omtalt, gjelder kun innenfor sone A. Sone B er under en slags felles kontroll, og sone C er helt israelsk-kontrollert.

I Karnei Shomron bor bosetter-pioneren **Motti Isak**, som vi skal treffe. Han har vært med på å bygge opp Alonei Shilo fra starten av. Alonei Shilo er den nye bosettingen som det norske Karmel-Instituttet har «adoptert» og finansiert. Men denne bosettingen er etter israelske regler en «utpost», og ikke godkjent etter alle de reglene som gjelder.

Motti Isak blir en viktig kilde av flere grunner. Han har flere tiårs erfaring fra den israelske bosetterbevegelsen. Han har dessuten en religiøs motivasjon for det politiske arbeidet sitt, som finner klangbunn hos de norske givne. Dessuten har han vært med på å bygge opp fra grunnen av den bosettingen som vår artikkel skal handle om. Det er Motti Isak som tar imot pengene John Skåland reiser ned med. Alltid kontanter, og som regel norske pengesedler.

Holocaust, Gud og skandinavisk pressehistorie

Isak har imidlertid blitt svært skeptisk til oss i tiden etter at han først ønsket oss velkommen. Han har tenkt seg om.

Vi må sette oss over i hans bil, og han skal kjøre oss gjennom det militære sjekkpunktet på vei opp mot Alonei Shilo som ligger i enden av en privatbygd blindvei. Like forbi sjekkpunktet, men fortsatt et godt stykke unna målet for turen, stopper han bilen og stiller en rekke spørsmål ved ærendet vårt. Er ikke vi i samme aviskonsern som Aftenposten? «Aftenposten støttet nazistene under krigen!» Vi forstår at hele ærende for reisen er i ferd med å glippe.

På den støvete landeveien på vei inn i et naturreservat i den nordlige delen av Vestbredden, som i Israel og i bibelske fortellinger heter Samaria, lytter vi til Motti Isaks historie. Han og moren var de eneste som klarte seg, av en større slekt med danske jøder som ble myrdet under holocaust.

Når Motti Isak drar fra Danmark til Israel på 50-tallet, har han med i bagasjen en del minner om offisiell skandinavisk presse under 2. verdenskrig. Han gjør det helt klart at Aftenposten ikke skal få slippe inn i bosettingen. Og er vi ikke i samme konsern nå? Jeg får plutselig bruk for den støvete boken jeg leste om Fædrelandsvennens historie da jeg ble ansatt i avisen et år tidligere. Vi må gjennom en liten diskusjon om Schibsted og om hvordan Fædrelandsvennens rolle i første del av krigen var annerledes enn Aftenpostens. Videre snakker vi om hvordan både Aftenposten og Fædrelandsvennen inntok andre roller etter krigen, og vi snakker om moderne norsk Midtøsten-journalistikk, som han har lite til overs for. Han vil vite om jeg tror på Gud. Fotografen i baksetet holder pusten. Spørsmålet stilles ikke til baksetet. Bilen starter igjen og vi kjører sakte videre.

Brakkebygrenda Alonei Shilo

Alonei Shilo er en litt shabby og fattigslig hvit brakkeby på toppen av en åsrygg. «Brakkebygrenda» tenker jeg. På neste åsrygg kort unna ser vi en palestinsk landsby. Imellom er en dal kledd av oliventrær.

Vi ser skilt på mange av husene/brakkene som forteller at Karmel-Instituttet har betalt for oppføringen av bygget.

Det er ikke mange hjemme når vi besøker stedet. Mange er på jobb i byer et stykke unna, og noen er opptatt med å forberede feiringen av Israels nasjonaldag som finner sted dagen etter. Det blir tid til å snakke med en familie, og å ta noen bilder. Men så vil Isak tilbake og vi må sitte på med ham.

Det siste bildet

Bjelland er misfornøyd når vi kjører ut av bosettingen. Han ville gå til en åskam bortenfor og ta et oversiktsbilde av bosettingen utenfra. Nå er vi ikke i egen bil, og har mistet kontroll over retretten.

To dager senere, står Bjelland opp før soloppgang og drar tilbake til den nabo-åsen han hadde sett seg ut, for å ta det bildet han ble frarøvet muligheten til. Det er ikke vaktene ved det militære sjekkpunktet spesielt begeistret for.

Det ender med at Bjelland må påkalle hjelp fra en talsmann i det israelske forsvaret IDF som vi har møtt i mellomtiden. Men da løser floken seg, og både fotograf, kamera og minnekort kommer seg videre.

På stranden i Tel Aviv

Mannen vi har møtt i Tel Aviv er kaptein **Bjørn Hermann** i IDF. Jeg har hatt kontakt med ham i tidligere arbeid, og i våren 2011 var han gjest på SKUP-konferansen. Denne gangen er Hermann ikke en IDF serverer oss når vi vil ha en kommentar, men en vi oppsøker fordi det er nettopp ham vi vil snakke med. Bjørn Hermann er nemlig barn av to norske jøder, og har røtter i Stavanger og Kristiansand. Samtidig representerer han den israelske militærmakten som har ansvaret for sikkerheten i de israelskkontrollerte delene av Vestbredden. Han snakker om historie, ansvarsforhold og hva som er IDFs oppgaver i dag. I tillegg til å fjerne palestinske landsbyer, som media gjerne skriver om, sier han at IDF også har som oppgave å *fjerne israelske ulovlige bosettinger* av og til. Han beskriver oppgaven som enda vanskeligere enn å tvangsflytte palestinere.

I vår sak bidrar han til å nyansere inntrykket av hvordan Israel opererer i området vi skriver om.

Teologi og politikk i Øst-Jerusalem

Det enda en sørlending vi får snakke med, når vi vil innhente et offisielt norsk syn på konflikten Israel/Palestina og på aktivitetene til Karmel-instituttet, som vi skriver om. **Tor Wennesland** er norsk representant og ministerråd til de palestinske områdene. Også han kommer fra vårt nedslagsfelt, med bakgrunn fra Kristiansand og Søgne. Dessuten har han teologisk utdanning før han begynte sin karriere i Utenriksdepartementet. Dermed behersker han alle de religiøse referansene fra miljøet vi skriver om, selv om hans oppgave i dag er å representere norske politiske myndigheter.

Han er ikke nådig i sine beskrivelser av hva aktivitetene til Karmel-instituttet fører til. Han sier støtte til denne aktiviteten er et av de viktigste *hinderne for fred* i området.

Vest-Jerusalem, lovsang og småkaker

Den første artikkelen om Karmel avslutter slik vi begynte, med et sterkt politisk ladet, religiøst møte. Hos Karmel-Instituttets forsamlingslokale i Jerusalem, Bet Norvegia, er det bønnemøte og tale hver mandag. Redaktør **Vidar Nordberg** fra Karmel Israel-Nytt snakker om endetidsprofetiene og aktuell Midtøsten-politikk. Vi møter igjen flere frivillige utsendinger fra Karmel i Norge, som var på møtet på Mosby bedehus noen uker tidligere.

Vi foretok to besøk på Bet Norvegia, og fikk tid til å snakke en del mer med de frivillige i organisasjonen.

Etikk og politikk

Radikale politiske og religiøse organisasjoner tiltrekker seg mange spennende mennesker. Noen av de vi møtte blant Karmels støttespillere uttrykte seg på en slik måte at vi følte de burde beskyttes mot seg selv. Selv om vi kunne krydret reportasjen med spennende sitater fra folk som oppriktig tror de «kan slippe å dø hvis de bidrar til at Dommedag fremskyndes slik at de selv får oppleve det», så maner Vær varsom-plakaten til forsiktighet i omgang med intervjuobjekter man er usikker på sinnstilstanden hos. Vi valgte å la Karmel komme til orde gjennom sine talspersoner, og ved å beskrive frivillige som vi følte oss trygge på at kan tåle omtalen. Det gir et redeligere, om enn mer nøkternt, bilde av organisasjonen.

Noen av Karmels støttespillere som i utgangspunktet likte den første saken vi publiserte, reagerte på bruken av begrepet «ulovlig» om bosettingen. Her har vi henvist til at vi som redaksjon la til grunn begrepsbruk som er normal innenfor norsk politikk og også i tråd med FNs resolusjoner. Det er klart det ligger et politisk valg i å adoptere denne språkbruken. Men i likhet med norske myndigheter, skjeler vår redaksjon mer til internasjonal lov og politikk i denne saken, enn til Guds landløfte i 1. Mosebok. Nyansene kan vi redegjøre for i brødteksten, men i overskriften måtte vi foreta et valg i dette spørsmålet.

Konsekvenser

Politikerne i de rødgrønne partiene hadde i noen år diskutert om man skulle lage en unntaksregel for hvilke organisasjon som kan nye godt av skattefrie gaver.

Tirsdagen etter vår første artikkel i serien om Karmel, klarte arbeidsgruppen endelig å bli enige. Nå gikk regjeringspartiene, støttet av Høyres Peter Gitmark, inn for at organisasjoner som «åpent motarbeider folkeretten» ikke kan få skattefrie gaveinntekter lengre.

Prosessen med denne lovendringen startet på ingen måte med vår artikkelserie. Diskusjonene startet nok heller i kjølvannet av oppmerksomheten denne virksomheten fikk i andre medier flere år tidligere. Men jeg fikk i ettertid to telefoner fra kilder i regjeringspartiene som gav uttrykk for at artikkelserien vår hadde «virket forløsende» på diskusjonene partiene imellom, hva nå enn det måtte bety.

Lovendringen ble formelt varslet i statsbudsjettet for 2012.

En helt annen, og tydeligere konsekvens av artiklene, var at Karmel-Instituttet fikk flere gaver. De små gaverne til Karmel vil ikke lengre får nyte godt av ordningen med skattefritak. Men oppmerksomheten omkring organisasjonen førte til både nye gaver, og mer penger fra eksisterende givere.

John Skåland anslo i ettertid at organisasjonen hadde fått et par hundre tusen kroner i ekstramidler, som han lovet å overrekke sine kontakter i Alonei Shilo.

Skåland gav også uttrykk både muntlig og skriftlig for at han følte seg forstått og godt behandlet i artiklene.

Kort om de ulike artiklene i serien

Fædrelandsvennen lørdag 21. mai «**Sørlendirer finansierer ulovlig bosetting**»

Vi bad om å få starte med seks reklamefrie sider på nyhetsplass. Ønsket om seks reklamefrie sider etter hverandre på nyhetsplass er egentlig helt uhørt i vår avis. Det er såpass hinsides å be om, at flere ledere satte seg grundig ned med tekst og bilder for å vurdere saken. Da de fikk se Bjellands bilder og hvordan teksten var skrevet opp mot dem, fikk vi det vi bad om.

Dette var hovedartikkelen, der vi over seks sider følger engasjementet og pengene til de kristne israelfvennene på Sørlandet, fra bedehuset på Mosby, via hovedkontoret på Moi i Rogaland, til den ulovlige bosettingen på Vestbredden, og til Jerusalem.

Fædrelandsvennen mandag 23. mai «**- Politiet bør etterforske dette**»

Reaksjoner fra stortingspolitikere. Høyre tar til orde for å fjerne skattefradraget til organisasjonen og ønsker politietterforskning. SV og Ap vil også fjerne skattefradraget. Krf og Frp synes det er en dårlig idé.

Fædrelandsvennen tirsdag 24. mai «**Kirkeledere tar avstand fra Karmel**»

Sitattittel: "De forsøker å oppfylle Guds løfter med egen kraft. Dermed begår de en bibelsk ursynd" (Generalsekretær Atle Sommerfeldt i Kirkens Nødhjelp)

Reaksjoner på det teologiske grunnlaget for Karmel-Instituttets virksomhet fra ulike kirkelige miljøer. I denne saken snakker vi med Kirkens Nødhjelp (Atle Sommerfeldt), Den norske kirke (prost Trond Bakkevig), Sarons Dal (Rune Edvardsen), samt Israelsmisjonen og Hjelp Jødene Hjem. Vi bringer også en oversikt over mange andre og ulike organisasjoner blant Israels venner i Norge. Denne dagen bidrar også politisk redaktør Vidar Udjus i Fædrelandsvennen med en kommentar, kalt "Ekte vennskap".

Fædrelandsvennen onsdag 25. mai «**Stopper skattefradrag**»

Denne artikkelen ble først publisert på nett om kvelden 24.mai, men forelå i papir neste morgen, 25. mai. Regjeringspartiene har i flere år diskutert muligheten for å lage et unntak fra regelverket om skattefradrag. Nå har de plutselig bestemt seg. De vil lage en mulighet for å ekskludere organisasjoner som åpent motarbeider folkeretten, og bruker denne saken som eksempel på dette.

Fædrelandsvennen torsdag 26. mai

Sitattittel: «**Disse politikere er drevet av nøyaktig den samme ånd som førte til den store tragedien for de norske jødene i oktober 1942**» John Skåland, Karmel-Instituttet»

Karmels leder får snakke ut om reaksjonene på de siste dagers artikler, og hvordan han ser på sine kritikere.

Annet om publisering:

Artiklene ble også publisert på www.fvn.no men denne artikkelserien hadde ikke eksklusivt stoff på nettet. Den ble publisert på www.aftenposten.no også. Den første artikkelen ble publisert i forkortet utgave av Bergens Tidende og Stavanger Aftenblad på papir.